

Odraz archeologizovaných krajinných prvků v etnografických pramenech

Mgr. Jan Pohunek

Abstrakt:

Práce se zabývá současnými folklorními interpretacemi významu opuštěných a zanikajících staveb a dalších typů umělých nemovitých památek. Sledovány jsou také vzájemné vztahy těchto interpretací na jedné straně a způsobů, jakými jsou taková místa v současnosti nejčastěji využívána, na straně druhé. Vychází z etnografického výzkumu prováděného v rámci České republiky, který byl postaven zejména na rozhovorech s respondenty a kritické práci s písemnými, audiovizuálními a elektronickými prameny. Na příkladu vybraných lokalit jsou rozebírány způsoby, jakými se může utvářet význam opuštěného, archeologizujícího se místa s ohledem na jeho fyzickou podobu, historii a další typy vlastností. V sekci věnované slovesnému folkloru je dále podán návrh kategorizace motivů sebraných pověstí, které jsou uvedeny v příloženém katalogu, a je zde diskutována vzájemná podmíněnost jednotlivých dílčích motivů charakterem místa a typem aktivity, která je na něm prováděna. Ve výsledku je možné říci, že jednotlivá opuštěná místa nejsou z hlediska percepce živou kulturou a rejstříku k nim vztaženého slovesného folkloru zaměnitelná – výrazné odlišnosti je možné pozorovat například v závislosti na tom, nakolik má místo přírodní charakter, zda jde o objekt původně plnící funkci domova nebo je-li smyslově snadno přehledné. Vztah současné společnosti k ruinám je také silně ovlivněn romantickým paradigmatem, které vede mimo jiné k akcentování tajemna, stáří a případně i nebezpečnosti jako hodnot, které mohou být za určitých okolností a na některých typech míst vnímány esteticky pozitivně.

Klíčová slova: opuštěná místa – současné pověsti – folklorní archeologie – fenomenologie krajiny – žitý prostor – turistika – ruiny – Česká republika